

POT SVOBODNEGA DUHA IN BREZMEJNEGA OBZORJA

ROUTE 66 S HARLEY DAVIDSONOM

In obiskom 12 avtokampov KOVA

Pot, ki jo imenujejo pot svobode. Pot, ki je začela leta 1926 pisati ameriško zgodovino. Pot, ki jo je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja nadomestil nov sistem avtocest, temu dejstvu še vedno kljubuje in živi svojo legendo – Route 66.

Tudi naša skupina se je pod strokovnim vodstvom g. Roberta Rakarja odpravila proti zahodu; s prototipom ameriškega jeklenega ponosa na dveh kolesih, s Harley Davidsonom, in s spremljevalnim vozilom smo se z obale Michiganskega jezera prek širjav namenili v smeri Tihega oceana...

»Go West« (Na zahod)

4. junija 2012, v zgodnjih jutranjih urah, smo z beneškega letališča *Marco Polo* in z vmesnim postankom v Rimu začeli z avanturo v »novem« svetu. V Chicagu smo na letališču *O'Hare* pristali okoli 14. ure. Po prevzemu prtljage smo takoj dobili priložnost preveriti, kako je s pregovorno prijaznostjo in sproščenostjo Američanov v medsebojni komunikaciji: na transferju do izposojevalnice avtomobilov *Dollar Rent-a-car* nas je sprejel radoživi voznik, gospod Alvin, ki je poleg volana obvladal tudi glasbo, saj nam je med potjo postregel s svojo odlično interpretacijo čikaškega jazza, sicer izvirajočega iz New Orleansa, vendar nato v dvajsetih letih prejšnjega stoletja prenesenega v Chicago.

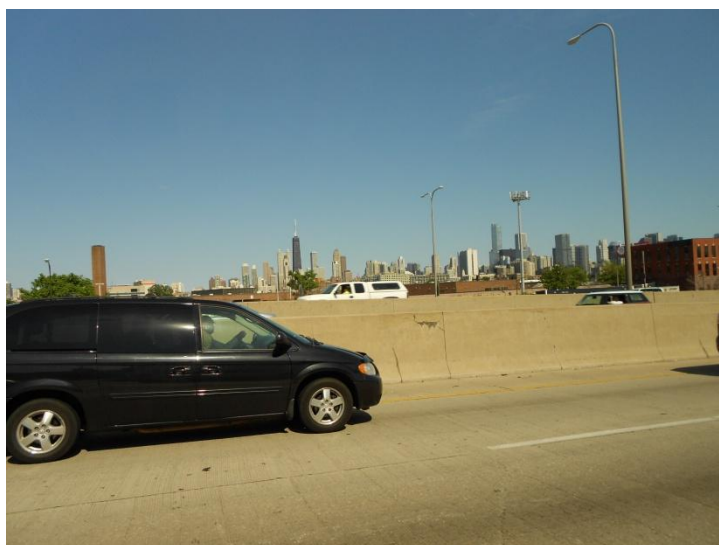
Prihod na čikaško letališče.

Čeprav smo za našo 14-dnevno potepanje najeli enovolumca, je na parkirišču izposojevalnice kar mrgolelo mustangov, še ene ameriške znamke s svetovnim slovesom, ki je dobila ime po divjih prerijskih konjih. Sicer pa smo na cesti opazili predvsem avtomobile, ki so dokaj nepogosti za naše ceste: *GM*, *kia* in *lincoln* kot »town car«, torej avto višjega cenovnega razreda za vožnjo po mestu in ki je namenjen predvsem poslovnežem. Razen tovornih vozil so avtomobili "bencinarji", cene goriva pa so se stopnjevale v smeri proti zahodu in dosegle najvišjo vrednost v Kaliforniji, ki pa so bile v primerjavi s slovenskimi cenami še vedno sprejemljive.

Začetek poti – na parkirišču rent-a-car agencije.

Vožnja do nekoč najvišje stavbe na svetu, nebotičnika *Sears Tower*, je kljub popoldanski uri potekala umirjeno in tako smo lahko do centra oz. t.i. »down town« opazovali prostrano mestno zaledje, prepredeno s prodajalnami avtomobilov, marketinško okrašenimi s pisanimi zastavicami, mnogo je bilo bencinskih črpalk in restavracij s hitro prehrano, vmes pa smo prisluhnili zgodbi o samem mestu in zvezni državi Illinois, v kateri smo začinjali našo pot po Rt. 66. Zvezna država Illinois se predstavlja kot »*Land of Lincoln*«, Lincolnova država, saj je od odvetniškega mesta v Springfieldu do položaja 16. predsednika ZDA napredoval Abraham Lincoln, najbolj znan po svojem dosežku osvoboditve sužnjev po koncu secesijske vojne med letoma 1861–65. Ni pa Abraham Lincoln osamljen illinoiški predsedniški primer: 18. ameriški predsednik Ulysses S. Grant, odlikovan kot vrhovni poveljnik čet severnih držav v prej omenjeni državljanski vojni iz 19. stol., je pred nastopom te funkcije služboval v Illinoisu, prav tako pa je na to pot stopil tudi sedanjí predsednik Barack Obama, nekdanji senator države Illinois.

Chicago v daljavi.

Chicago je mestne poteze začel dobivati v zgodnjem 19. stoletju in je v svojem razvoju postal današnje gospodarsko središče s skupno 9,8 milijoni prebivalcev na t.i. metropolitanskem območju »*Chicagoland*«, ki poleg strogega mestnega jedra zajema široko primestje. Lega samega mesta ob jezeru Michigan je botrovala temu, da je Chicago kot ključna postaja med Misisipijem in Velikimi jezeri prevzel primat pomembnega nemorskega pristanišča z močno železniško infrastrukturo. Kakšna pa je podoba cone zgoščenih nebotičnikov, ki je namenjena predvsem pešcem in ki jo krožno obrobja cesta »loop« oz. nam bolj znani »ring«, pa smo se prepričali na lastne oči, ko smo na Jackson Blvd. izstopili in se napotili do *Sears Tower*.

Med nebotičniki.

S pogledom, usmerjenim proti nebu, smo ob vznožju vseh obkrožajočih nas stolpnic dobili občutek majhnosti, ki se je potem povsem razblinil na razgledni ploščadi »Skydeck«: po plačilu 17 dolarjev vstopnine smo se z dvigalom v bliskovitih 60 sekundah povzpeli do 103. nadstropja danes sedme najvišje zgradbe sveta. Na vrhu nas je pričakal čudovit razgled čez Michigansko jezero, mestno zaledje je bilo kot sploščeno z ravniciami in mestni vrvež, ki smo ga lahko opazovali z balkona s steklenim dnom, je buhtel pod nami. Na krožnem ogledu po vrhu nebotičnika so nas na vsakem koraku spremljale informativne table s podatki o zgodovini nastajanja nebotičnika *Sears Tower*, ki se od leta 2009 uradno imenuje *Willis Tower*. V času izgradnje leta 1973 je bila to najvišja stavba na svetu, visoka 442 m, ta naslov pa je obdržala 25 let.

Razgled iz stolpa Sears Tower.

Poleg nebotičnika kot znamenitosti pa samo mesto zaseda tudi poseben položaj v sferi umetniškega ustvarjanja, sveta zabave in športa v ZDA: v čikaškem predmestju sta bila rojena pisatelj Ernest Hemingway in briljanti Walt Disney, leta 1975 je nastal broadwayski muzikal *Chicago*, mojstrica pogovornih oddaj Oprah Winfrey ima v Chicagu svoj studio, prav tako pa ima tukaj sedež košarkarski klub *Chicago Bulls*, ki je v devetdesetih z igralcema Michaelom Jordanom in Scottiem Pippenom okrepil priljubljenost lige *NBA* po vsem svetu.

Ko smo se ponovno prizemljili in se zapeljali mimo *Grant Parka* z znamenitim vodnjakom *Buckingham Fountain* iz leta 1927, ki v rokokojskem slogu predstavlja alegorijo najjužnejšega od Velikih jezer – Michiganskega jezera, smo pravzaprav začeli s potovanjem po Route 66! K svetovni slavi te ceste, ki poteka čez 8 držav, meri 2448 milj oz. 3941 km in ki jo imenujejo »*the Mother Road*«, je pripomogla pesem Bobbyja Troupa »*Get Your Kicks on Route 66*« (znana tudi v izvedbi Nat King Cola). Ob nastajanju Rt. 66 je šlo za to, da so se že obstoječe prašne poti in ceste združile v *Highway* oz. avtocesto, ki je ta naziv obdržala do

leta 1984; proti koncu petdesetih let prejšnjega stoletja se je namreč v ZDA uveljavil novejši meddržavni avtocestni sistem *Interstate Highway System* in tako so kos za kosom Rt. 66 prekrile, obvozile ali jo kako drugače nadomestile meddržavne I 55, I 44 in I 40, kar je imelo za posledico zmanjšanje živahnosti ob njeni trasi... Mnogi opuščeni moteli, hoteli, restavracije in zajtrkovalnice spominjajo na nekoč vitalen promet po "šestinšestdesetki" in tako ta cesta ni le spomenik preteklemu zlatemu obdobju, temveč je tudi z nostalgijo prepreden muzej ameriške kulture na prostem.

Vodnjak Buckingham Fountain.

Začetek historične Rt. 66.

Torej, pognali smo se v smeri sončne Kalifornije, kamor se je v tridesetih letih prejšnjega stoletja zateklo ogromno kmetov, ki so po dolgotrajnem sušnem obdobju zapustili območje Srednjega zahoda in šli s trebuhom za kruhom proti Pacifiku ter tako dali šestinšestdesetki pečat legende. Na njenih mestoma vijugastih odsekih so se mimo nas po Chicagu zvrstili Pontiac, Bloomington, Shirley, McLean, Atlanta, Lincoln. Med vožnjo po zeleni nižini, prepredeni z manjšimi gozdički in ogromnimi kmetijskimi površinami, smo lahko spoznali, zakaj območju Illinois, sicer bogatemu z zemeljskim plinom in nafto, pravijo tudi "koruzni pas": celinsko podnebje namreč ugodno vpliva na gojenje najrazličnejših vrst žita, pa tudi prašičjereja in govedoreja v teh krajih igrata pomembno vlogo.

Camping/fishing exit = Logan county = 40 milj do Springfielda, camp = Lincoln exit 133

Lincolnov Springfield in *Chain of Rocks Bridge* čez Misisipi

Prihodnji dan smo si v sončnem dopoldnevu ogledali zgodovinsko jedro Springfieldda, glavnega mesta države Illinois. Prva postojanka je bil parlament *Illinois State Capitol*, kjer smo se ustavili, da bi se поблиže spoznali z državno ureditvijo ZDA in z zapuščino dveh velikanov ameriške zgodovine, Abrahama Lincolna in Martina Luthra Kinga.

Illinois State Capitol in spomenik Abrahamu Lincolnu.

ZDA so predsedniška zvezna država, katere začetek pomeni 4. julij 1776, ko je trinajst angleških kolonij ob atlantski obali sprejelo deklaracijo o neodvisnosti in se s tem ločilo od matične britanske krone, neodvisnost pa je bila priznana z versajskim mirom 1783. Ustavo so sprejeli leta 1787, dve leti pozneje pa je prvi predsednik ZDA postal George Washington. Predsednik opravlja vlogo vodje države, predsednika vlade in vrhovnega poveljnika oboroženih sil. Kongres, ki predstavlja zakonodajno oblast, sestavljata senat (vsaka zvezna država prispeva dva senatorja) in predstavniški dom (435 izvoljenih poslancev). Izvoljeni guvernerji vodijo države – teh je 50 – in vsaka od njih ima svojo ustavo ter precejšnjo mero avtonomije z zakonodajno in sodno oblastjo. Najvišjo sodno oblast predstavlja vrhovno zvezno sodišče v Washingtonu (Vir: *Veliki splošni leksikon* in *Severna in Srednja Amerika*).

Nazaj k ogledu: poslopje državnega parlamenta *Illinois State Capitol* je bilo zgrajeno leta 1889 v stilu francoske renesanse in še danes služi zasedanju kongresa države, pred vhodom v zgradbo pa stoji ogromen spomenik ameriškemu predsedniku Abrahamu Lincolnu, ki je v Springfielddu prebival med letoma 1837 in 1861, ko je odšel v Belo hišo.

Abraham Lincoln se je rodil leta 1809 pri Hodgenvillu v ameriški zvezni državi Kentucky in si je iz težkih družinskih razmer utrl pot do pravniške službe, njegova politična kariera pa se je začela z vstopom v Republikansko stranko. Bil je zagovornik odprave suženjstva in njegova izvolitev za 16. predsednika ZDA je leta 1861 povzročila, da se je 11 ameriških južnih držav odcepilo od zveze (nastanek Konfederacije ameriških držav) in vnela se je secesijska oz.

državljska vojna med severom in jugom, ki se je s premočjo severnih sil končala leta 1865. Lincolnu se je posrečilo doseči osvoboditev sužnjev in ponovno vzpostaviti enotnost med državami, vendar uradnega konca vojne ni dočkal, saj ga je na veliki petek 1865 med obiskom gledališke predstave v Washingtonu ustrelil goreč idejni zagovornik južnih držav, igravec John Wilkes Booth. Predsednika so pokopali na pokopališču Oak Ridge Cemetery v Springfieldu (Vir: *Wikipedia*).

V neposredni bližini parlamenta se nahaja tudi *Freedom Corner* s spominsko ploščo baptističnemu duhovniku Martinu Luthru Kingu, ki se je v šestdesetih letih prejšnjega stoletja boril za enakopravnost temnopoltih v ZDA in prejel Nobelovo nagrado za mir.

Spominska plošča Martinu Luthru Kingu.

V južnih državah ZDA so morali potomci sužnjev, ki so jih med letoma 1619 in 1808 nasilno pripeljali iz Afrike in so bili po koncu secesijske vojne rešeni verig težaškega dela na plantažah bombaža in tobaka, čakati še nadaljnje stoletje, da so bili z belci izenačeni tudi pred zakonom. Ker so temnopoltim na jugu še vedno odrekli pravice do koriščenja storitev javnih in komunalnih služb, se je razvilo Gibanje za državljanske pravice, katerega nenasilno vodenje je prevzel Dr. Martin Luther King. Uradno je bila rasna diskriminacija v vseh sferah življenja odpravljena leta 1964, ko je bil sprejet Zakon o državljanskih pravicah (Vir: *Severna in Srednja Amerika*).

Med zgoraj omenjenima predsednikoma in duhovnikom ter s trenutnim predsednikom ZDA, Barackom Obamo, pa obstaja tudi zanimiva povezava: Barack Obama je leta 2007 pred stavbo starega parlamenta *Old State Capitol* v Springfieldu, kjer je imel leta 1858 Lincoln svoj znani govor *House-Divided-Speech*, javno naznanil svojo predsedniško kandidacijo, ko pa je dve leti pozneje postal 44. ameriški predsednik, pa je prisegel na Lincolnovi Bibliji. V Washingtonu, pred spomenikom *Lincoln Memorial*, pa je leta 1963 svoj znameniti govor *I Have a Dream* držal Martin Luther King...

V starem delu Springfielda si je moč ogledati hišo, v kateri je bival Abraham Lincoln v času svojega tukajšnjega življenja, in druge obnovljene okoliške stavbe iz druge polovice 19. stoletja: ob obisku tega historičnega predela nam kot obiskovalcem potovanje v času nazaj zlahka steče, saj nas na vsakem koraku čaka prijazno osebje in igralci v zgodovinsko verodostojnih oblekah viktorijanske dobe, torej ugledne gospe v širokih krinolinah in kavalirji s cilindri na glavi, ki skrbijo za avtentičnost okolice in obujanje zgodovinskega obdobja!

Vhod v historični del mesta Springfield.

Idiličnost dopoldneva pod drevesom.

Hiša Abrahama Lincolna.

Kako vseprisoten je pravzaprav duh predsednika Lincolna v državi Illinois, smo lahko videli tudi ob nakupovanju v trgovskem centru Walmart, kjer ob vhodu v trgovino obiskovalca pozdravlja njegov izrek »*I don't think much of a man who is not wiser today than he was yesterday*« (Ne maram dosti za človeka, ki danes ne bi bil bolj moder kot je bil včeraj); kako prikladna misel za nadaljevanje našega potovanja po Rt. 66!

Velikan Lauderbach Giant v Springfieldu je ikona Rt. 66 in eden izmed treh tovrstnih plastik v Illinoisu.

Povezanost s šestinšestdestko se pozna tudi na domačem vrtu!

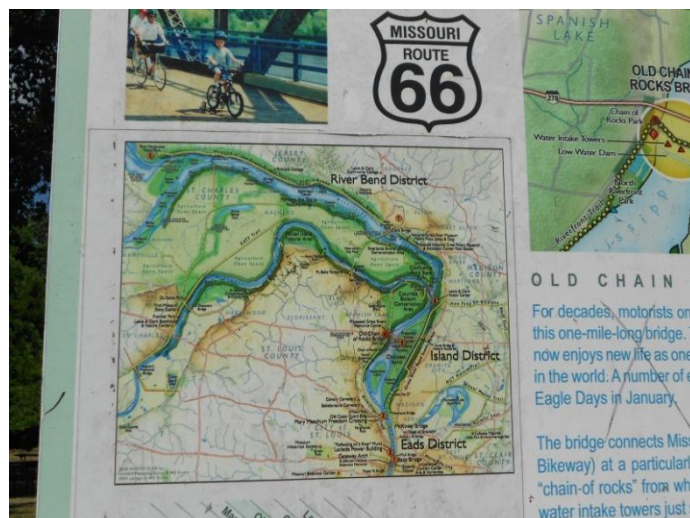
Cilj našega naslednjega daljšega postanka je bil most *Chain of Rocks Bridge*, kamor smo se pripeljali po I 72 in I 55 mimo krajev Chatham, Auburn, Virden, Girard, Nilwood, Carlinville, Gillespie, *Edwardsville (exit camping)*. Reka Misisipi predstavlja ločnico med dvema državama in tako omenjeni most, zgrajen leta 1929 in sedem let pozneje vključen v Rt. 66, na svojem vzhodnem koncu sega na območje države Illinois, zahodni del pa je že v Misuriju. *Chain of Rocks Bridge* je najbolj znan po 22-stopinjskem prelomu oz. ovinku, ki se pojavi na njegovi sredini. Danes je možno parkirati na obeh koncih mostu, čezenj pa se lahko sprehodimo ali pa zapeljemo s kolesom, od koder imamo lep razgled na mesto St. Louis, ob katerem teče največja reka ZDA, Misisipi, ki jo imenujejo tudi *O' Man River* ("oče rek").

Sprehod čez Chains of Rock Bridge.

V času obratovanja mostu Chains of Rock Bridge so na poti čezenj točili tudi gorivo.

Prikaz rečne struge Misisipija čez ravnice okoli St. Louisa.

V nadaljevanju smo se zapeljali mimo 200 m visokega betonskega loka *Gateway Arch*, ki je bil zgrajen leta 1966 kot simbolni prikaz širjenja (ameriške) zahodne moči, mesto Saint Louis pa so ustanovili Francozi v 18. stoletju. Leta 1904 so se tu odvijale poletne olimpijske igre, organizirana pa je bila tudi svetovna razstava *World's Fair*, ki je vplivala tudi na nastanek znanega hollywoodskega muzikala *Meet Me in St. Louis* z Judy Garland v glavni vlogi.

Misisipi in St. Louis v daljavi.

Do končnega cilja današnjega dne, Springfielda v Misuriju, smo imeli še približno tri ure vožnje, zato smo uživali v umirjenih zelenicah, ki so nas ves čas spremljale: na poti kraji Eureka (*Eureka - bližina kampa Jellystone in KOA, Robertsville exit camp, Stanton camping, ECO base camping*) Sullivan, Bourbon (*camping*), Cuba (*Sugar Tree camping exit, Forx Leonard Wood camping*).

Ob Rt. 66, v bližini mesta Stanton, si je moč ogledati jame *Meramec Caverns*, pri katerih gre za preplet votlin in podzemnih jam, kjer so našli tudi predmete najzgodnejše poselitve teh predelov, iz obdobja predkolumbovskih civilizacij. S podzemnim svetom teh jam, ki jih je tisočletja dolgo dolbla reka Meramec, pa je na svojstven način povezan tudi zloglasni ameriški ropar Jesse James iz obdobja secesijske vojne, ki se je v teh podzemnih rovih skrival pred roko resnice; v bližini je na ogled muzej *Jesse James Wax Museum*, ki pa z dokazi obrača zgodovino na glavo, saj naj bi ta legendarni bandit, ki uteleša Divji zahod, kot ga poznamo iz stripov in filmov, dejansko ušel usmrtni leta 1882 in pod lažnim imenom živel do petdesetih let prejšnjega stoletja.

Pred prihodom v motel smo si v obliki večerje privoščili zgodbo o izpolnitvi ameriških sanj: ustavili smo se v restavraciji *Kentucky Fried Chicken*. Njen ustanovitelj, Harland David "Colonel" Sanders, je začel pri svojih štiridesetih letih, v lastnem stanovanju v bližini bencinske črpalke, ki jo je upravljal, prodajati pečene piščance, in ker je prodaja šla za med, je njegova ideja prerasla v verigo franšiznih restavracij, kakršne poznamo še danes. Za zaščitni znak imajo slednje kar "Colonela" samega, ki je s svojo vedno enako urejeno podobo – gospod z očali, belo brado in belimi lasmi, oblečen v belo laneno obleko – poskrbel, da ostaja znamka prepoznavna po vsem svetu.

Ledena gazirana pijača, pečen krompirček s prilogami in piščanec: KFC!

»Žitnica sveta« in »dežela rdečega človeka«

Po opravljenih formalnostih ob prevzemu Harley Davidsona pri »izposojevalnici sanj«, kakor se glasi slogan podjetja *Eagle Rider*, kjer smo najeli motor, smo pot iz misurijskega Springfieldda nadaljevali po 370 milj dolgem segmentu šestinšestdesetke, ki nas je vodila do mesta Oklahoma City.

Iz žimnic motela...

...na jeklenega konjička!

Izposojevalnica harleyjev, Eagle Rider.

Prvi postanek na obnovljeni in turistično privlačni bencinski črpalki z garažo je bil v majhnem kraju Spencer, kamor smo prišli čez idilični jekleni mostiček, ki se pne nad potokom *Johnson Creek*; majhno naselje Spencer ima svoje korenine v sedemdesetih letih 19. stoletja, ko so tu prvič odprli pošto, kateri sta sledili še cerkev in trgovina. Zapuščenost tega zaselka se je malo razkadila z Rt. 66, ki si je sem utrla svojo pot in prebivalcem kmetijskega okoliša priskrbela bencinsko črpalko, trgovino in brivnico, vendar je vse ponovno tonilo v pozabo, ko se je okrepil pomen državne I 44. Danes je prenovljena črpalka v lasti družine Ryan in ta novodobnim popotnikom po Rt. 66 nudi vse, kar utegnejo potrebovati.

Postanek ob črpalki Spencer.

Mimo kraja Carthage s t.i. kinom *Drive In*, kamor se gostje pripeljejo na predstavo z avtomobili in si film ogledajo kar iz udobnih avtomobilskih sedežev, in mesta Joplin, smo prišli do rudarskega mesta Galena, ki se nahaja v okrožju *Cherokee County* v zvezni državi Kansas. *Cherokee County*, katerega ime izvira iz severnoameriškega indijanskega ljudstva Čerokijev (Irokezi), spada med t.i. *Dry Counties*, kar pomeni, da je prodaja alkohola omejena ali sploh prepovedana, kar smo preverili tudi sami: pri nakupu alkoholnih pijač npr. v večjih

trgovinah je potrebno na blagajni pokazati osebni dokument, sicer pa je tudi uživanje alkohola na javnih prostorih prepovedano, razen v Las Vegasu.

Vstop v kino na prostem.

Tabla ob vstopu v zvezno državo Kansas.

Ob osrednji ulici (*Main Street*) mesta Galena stoji obnovljena črpalka *4 Women on The Route*, pred njo pa star in zarjavel tovornjak "L-170 Truck", ki je navdihnil karakter *Tow Mater* iz Disney-Pixarjeve risanke *Cars* iz leta 2006. Sicer pa je mesto Galena znano tudi po tem, da se je nedaleč stran od mesta v času druge svetovne vojne nahajala tovarna streliva, ki je sodila med svetovno največje proizvajalce amonijevega nitrata (Vir: *Wikipedia*).

Črpalka v Galeni.

Vožnja po Kansasu ni trajala precej dolgo, saj je pas Rt. 66 odmerjen le na 13 milj. Ime Kansasa izvira iz besede *Kansa*, kar v jeziku severnoameriškega indijanskega plemena Sujev pomeni »Ljudstvo južnega vetra«, v novodobnem poimenovanju pa ima država prilastek »država sončnic« oz. »žitnica sveta«, saj je najpomembnejša proizvajalka pšenice v ZDA, poleg tega pa pomembno vlogo za gospodarstvo igra tudi govedoreja.

Zlata žitna polja.

Poziranje ob "ležeči" šestinšestdesetki.

Zadnji postanek v Kansasu je bil namenjen ogledu slovitoga mostu *Rainbow Bridge*, 2 milj zahodno od Rivertona. "Mavrični" betonski most v obliki loka, ki povezuje bregova nad potokom Brush Creek, je leta 1923 zasnoval James Barney Marsh in velja za edini tovrstni primer mostu na celotni trasi Rt. 66, zato je bil umeščen na ameriški nacionalni seznam zgodovinskih mest. Most – v svoji preteklosti mnogokrat popisani z grafiti, zdaj pa pobeljen – je bil za gost promet preozek, zato so zgradili novega, danes pa na tej vaški poti služi predvsem spomina lačnim obiskovalcem. No, ker je bila to naša zadnja postojanka v Kansasu, v sklop nostalgичnega spominjanja preteklosti sodi tudi, da se spomnimo zgodbe deklice iz Kansasa, Doroteje, ki jo je tornado odnesel v deželo Oz in ki je v hollywoodski interpretaciji znanega knjižnega dela L. Frank Bauma, *Čarovnik iz Oza*, v podobi Judy Garland, poskrbela za eno najlepših filmskih pesmi vseh časov, »*Somewhere over the rainbow*« (*Nekje, onkraj mavrice*)...

Rainbow Bridge.

Naslednja zvezna država, ki je čakala, da jo odkrijemo, je zelo povezana z zgodovino prvotnih naseljencev tega območja – Oklahoma. Že samo ime izvira iz čoktojskega jezika: "okla" pomeni človeka, "humma" pa rdeč, tako da gre pri tej sestavljenki za »deželo rdečega človeka«. Seveda pa je tudi novejša doba dodala svoje, ko Oklahomo oglašuje kot »*The Sooner State*« ("soon" v pomenu zgodnji, prejšnji), kar se nanaša na dejstvo, da je bilo to ozemlje dom staroselcev, ki pa so ga začeli pionirji od leta 1830 dalje krčiti, dokler ni bilo leta 1889 popolnoma na voljo belim priseljencem. Tudi v tej državi celinsko podnebje ugodno vpliva na razmah intenzivne živinoreje in pridelovanje pšenice, koruze in bombaža. Bogata so tudi naftna polja s Tulso kot središčem predelovanja nafte (Vir: *Wikipedia*).

Eden od mnogih RV-jev v Oklahomi.

Na zgodovino opozarjajo tudi table: Čerokiji oz. Irokezi, Oklahoma.

RV Hunter, Sapulpa, Oklahoma.

Pred še eno zanimivostjo na naši poti nas je šestinšestdesetka vodila mimo naslednjih mest: Miami (ker gre za izgovorjavo v jeziku staroselcev, se to ime ne izgovori kot Miami na Floridi, temveč kot "majama"), Narcissa, Vinita (*RV park*), Catoosa, Tulsa, Kellyville, Stroud, Chandler, Luther in Arcadia. V Arcadii stoji leta 1898 postavljen okrogli skedenj, t.i. *Round Barn*. Sprva je bil res namenjen spravilu sena in živine, nato pa je z leti postajal vedno pomembnejša točka družabnega življenja; sem so prihajali na vaške veselice in razigrane plese od daleč, pa tudi z vzpostavitvijo Rt. 66 je skedenj postal znamenitost. Danes je mogoče popolnoma obnovljeno stavbo živo rdeče barve in slamnate strehe najeti za družabne dogodke.

Round Barn.

Tretji dan našega potovanja smo zaključili z nočenjem v glavnem mestu Oklahome, v Oklahoma Cityju.

Prihod v Oklahoma City.

Art déco črpalka in 2-kilogramski zrezek

Ta dan je minil v znamenju umirjene vožnje po svetu rodovitnih ravnic, kjer so kmetije z ločenimi bivanjskimi in tipičnimi gospodarskimi objekti (npr. leseni seniki rdeče barve z značilnimi zašiljenimi strešnimi zaključki) kar nekako prekinjale vzorec zeleno-zlatih kmetijsko-obdelovalnih površin s čredami govedi, ki se je pasla na tem prostranstvu.

Iz deževnega Oklahoma Cityja, kjer smo se ustavili v trgovini Harley Davidson, smo jutro začeli z obiskom zgodovinsko znane bencinske črpalke na Rt. 66 *Lucille's Place (Provine Service Station)*, ki je bila v lasti Lucille Hamons in je obratovala vse do leta 2000. Črpalka je uvrščena na seznam zgodovinskih krajev, njena lastnica pa si je s požrtvovalnim delom in velikodušno pomočjo motoristom v obdobju ob koncu velike depresije (po zlomu borze 1929) prislužila naziv »*Mother of the Mother Road*«, torej »mati matere vseh cest«. Črpalka z bivalnim delom za lastnike in pozneje še s sobami za goste v obliki motela je bila zgrajena leta 1929 in je slovela po človečnosti njene lastnice, ki je sama vodila poslovanje črpalke: po njenem pripovedovanju se je v obdobju po drugi svetovni vojni pri njej ustavilo ogromno ljudi, ki so bili na poti za boljšim življenjem, usmerjeni proti zahodu. »Mnogokrat so se pri meni ustavili ljudje, ki so bili brez pribite pare, jaz pa sem jih nahranila in jih dala gorivo v zameno za kakšno orodje ali drug vreden predmet, ki so ga imeli. Včasih sem odkupila kar njihova stara pokvarjena vozila, oni pa so skočili na avtobus, v smeri proti zahodu in za službami« (Lucille Hamons: *I was alone here to run this place. America on the Move*. National Museum of American History, Smithsonian Institue.) Prodaja goriva je tekla vse do leta 1986, ko je črpalka, ki je sicer kljub prepovedi prodajala mrzlo pivo, prevzela vlogo trgovine s spominki, nanašajočimi se na Rt. 66 (Vir: *Wikipedia*).

Na poti do sem kraji: (*RV Roadrunner Oklahoma City*), Yukon, *RV Village El Reno*, Hydro.

Bencinska črpalka Lucille's.

Historična tabla ob črpalki Lucille's.

Nazoren, pregleden in voden sprehod skozi zgodovinsko dogajanje na Rt. 66, vse od njenih začetkov kot prašne ceste pa do šestdesetih let, prikaz ameriške kulture, oblica zemljevidov in pričevanj časa v obliki ohranjenih predmetov osebne rabe, starinskih vozil in pričevanj iz najrazličnejših publikacij, interaktivne sobe in avdio-vizualni prispevki k temi in bogat izbor najrazličnejših vrst spominkov s šestinšestdesetke: vse to in še več za 5 dolarjev vstopnine ponuja *Oklahoma Route 66 Museum* v kraju Clinton, ki tudi s svojo privlačno zunanjo podobo s steklenimi opekami in neonskimi lučmi privablja vse zainteresirane! (Še en nacionalni muzej, posvečen Rt. 66, je v kraju Elk City v nadaljevanju poti, prav tako pa je v kraju Clinton možno kampirati: *RV Park Hargus* in *KOA*).

Kamp KOA Alk City, Clinton.

KOA, Clinton.

Notranjost kampa.

Vhod v muzej Oklahoma Route 66 Museum.

Na parkirišču pred muzejem Route 66.

Vstop v zvezno državo Teksas je naznanil majhen kraj Texola (sestavljena iz imen Teksas in Oklahoma); zanimivo je, da skozi Teksas kot drugo največjo zveznih državo ZDA teče drugi najkrajši odsek Rt. 66! Država, ki je v začetnih desetletjih 19. stoletja še pripadala Mehiki, je danes industrijska država s poudarkom na živinoreji in poljedelstvu, vsekakor pa pri tem ne smemo zanemariti moči, ki prihaja iz številnih rafinerij nafte.

Prečkanje meddržavne meje – Teksas.

Na poti do Amarilla smo pozornost posvetili dvema krajema: Shamrock in Groom.

Pred kratkim obnovljena zgradba *U-Drop Inn/Tower Conoco* velja za mojstrovino prefinjenega umetniškega sloga art déco pod vplivi kubizma in futurizma iz leta 1936 in se nahaja na križišču Rt. 66 in US 83 v kraju Shamrock. Ob odprtju je bila to edina kavarna na 160 km razdalje, kar je botrovalo temu, da je posel izjemno cvetel. Kljub temu, da je tudi na tem kraju izguba pomena Rt. 66 z izgradnjo nove avtoceste pustila svoje sledi, je potrebno poudariti, da je mesto Shamrock z 1,7 milijoni dolarjev zveznega posojila v zgodovinsko zvestem slogu obnovilo zgradbo, ki tako danes nudi prostore muzeju, prodajalni in pisarnam trgovinske zbornice. *U-Drop Inn* pa je zapisan tudi v filmsko zgodovino, saj je služil kot predloga za izmišljeno Ramonino popravilnico avtomobilov v z oskarjem nominirani risanki *Cars* (Vir: *Wikipedia*).

Elegantna črpalka U-Drop Inn/Tower Conoco.

Obnovljena črpalka Phillips 66 v kraju McLean, ki je bila prva te vrste v Teksasu.

Naslednji dve zanimivosti, ki sta nekoliko razgibali zares "ravno ravnico", sta na nas pričakali v kraju Groom, mimo katerega po trasi nekdanje Rt. 66 teče zdajšnja Interstate 40. To sta velikanski križ in povešeni vodni stolp.

Teksaške ravnice.

58 m visok velikanski križ »*Cross of Our Lord Jesus Christ*«, postavljen leta 1995, velja za najvišjega na zahodni zemeljski polobli in je viden – sploh ponoči, ko je razsvetljen – tudi do 32 km daleč. Ob njegovem vznožju so v naravni velikosti postavljene postaje križevega pota in velik center s "Kristusovim vodnjakom" na sredi ter centrom za obiskovalce s trgovino z bogato ponudbo najrazličnejših spominkov.

Najvišji križ zahodne hemisfere.

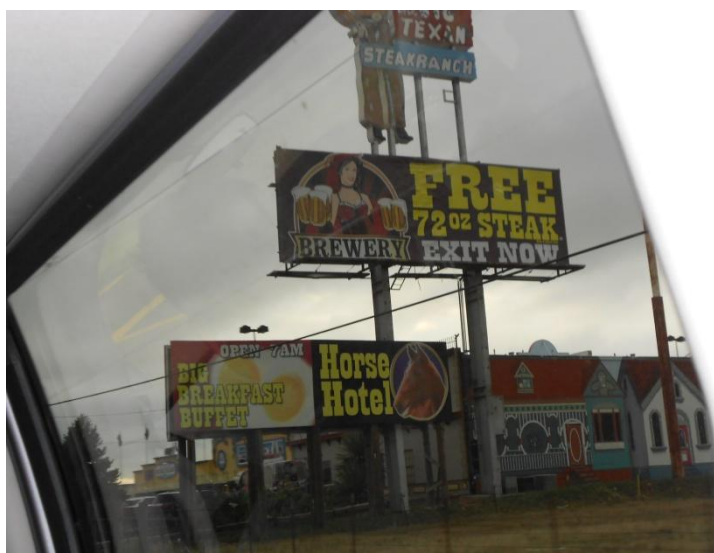
Zbiranje motoristov pod najvišjim križem zahodne hemisfere.

Poševni vodni stolp nedaleč stran sedaj služi le kot turistična atrakcija, včasih pa je bil v uporabi in ga je Ralph Britten z odkupom zaščitil pred uničenjem ter uporabil kot znak za stop-mesto za tovornjake in pozneje za označbo turističnega centra; posebno podobo stolp daje v času božiča, ko je okrašen z veliko barvno zvezdo na vrhu.

Poševni vodni stolp.

Po prevoženih 250 miljah smo prispeli v Amarillo, središče severnega predela Teksasa in pomembno prometno križišče z vojaškim letališčem. Kot atrakcija v tem mestu slovi restavracija z motelom živo rumenih barv z modrimi obrobami *The Big Texan Steak Ranch*, odprta leta 1960. Restavracija z zelo prijaznim in ustrežljivim osebjem, v kateri se je potrebno predhodno naročiti, je znana po 2-kilogramskem zrezku »*The Texas King*«, ki ga zastonj dobi tisti, ki v eni uri pojé cel obrok v vrednosti 72 dolarjev (poleg steaka morajo tekmovalci pojesti še štruco kruha z maslom, pečen krompir, fižol, koktajl iz morskih rakcev in solato); če mu to ne uspe, je potrebno obrok plačati. Imena tistih, ki so pri tem uspešni – tekmuje se na posebnem dvignjenem odru sredi restavracije - so objavljena v restavraciji, dosedanji rekord pa pri tovrstnem hitrostnem tekmovanju znaša 8 minut in 52 sekund! Mi se tega izziva sicer nismo udeležili, smo pa zato toliko bolj uživali v notranjosti restavracije, ki je opremljena kot *saloon* iz časov Divjega zahoda, in v izvrstno pripravljene hrani; poleg steakov in prilog ima *The Big Texan Steak Ranch* na voljo ogromno izbiro najrazličnejših sladkarij, med katerimi najbolj izstopajo čokoladni *fudge*, *cheese cake* (sirova torta) in *carrot cake* (korenčkova torta).

Obcestno oglaševanje restavracije The Big Texan Steak Ranch.

Če v eni uri pojedete takšen 2-kilogramski zrezek, je večerja zastonj!

Na prosto mesto je potrebno včasih počakati.

Priprava steakov v The Big Texan Steak Ranch.

Kot v saloonu.

Od kadilakov do čudežnega stopnišča

V meglenem dopoldnevu smo lahko na plano spustili našo ustvarjalno žilico, na od Rt. 66 malo oddaljenem ranču s kadilaki, t.i. *Cadillac Ranch*. To javno instalacijo s kadilaki, s kljuni ugreznjenimi v zemljo, je leta 1974 finančno podprl lokalni milijonar, Stanley Marsh 3, ki je tudi na splošno znan kot velik mecen umetnosti. Čeprav se ti avtomobili, ki so predstavljeni v svojem razvojnem procesu v modelih od leta 1949 do 1963, nahajajo na zasebnem zemljišču, si jih lahko neovirano ogledamo in na njih celo pustimo svoj umetniški pečat. Ta instalacija namreč spodbuja naše lastno udejstvovanje, da z barvnimi spreji pobarvamo avto po našem okusu. Kot celoto jim umetniki sicer vsako leto spremenijo podobo, od rožnatih do mavričastih barv, potem pa jim posamezniki kot obiskovalci dodajo osebno noto in tako nastane širok spekter živopisanih barv. (*RV Resort Amarillo* v bližini)

Jutranji nakupi v trgovini Harley Davidson, Amarillo.

Cadillac Ranch.

Sprejanje kadilakov.

Cesta do naše naslednje postojanke, ki je hkrati pomenila polovico prevožene Rt. 66, je vodila mimo kraja z zanimivim imenom – Vega (tudi *Walnut RV park*) – kot se tudi sicer šestinšestdesetka ponaša s kraji ob njej, ki imajo v prevodih dokaj nenavadna imena: Normal, Cuba (Kuba), Lebanon (Libanon), Paris Springs, Carthage (Kartago), Venice (Benetke), Pacific, Narcissa, Red Fork (Rdeča vilica), Luther, Shamrock (deteljica), Groom (ženin) ipd.

RV-park v kraju Vega, Teksas.

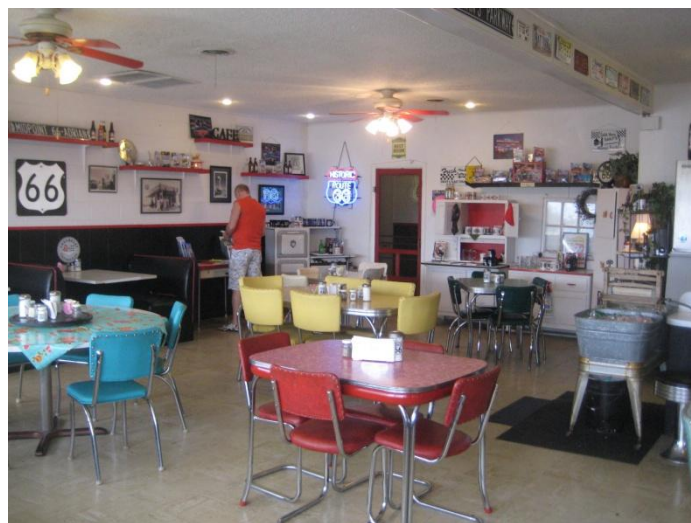
Adrian, mesto na polovici Rt. 66 med Chicagom in Los Angelesom (prevoženih 1139 milj razdalje)! Na tem mestu se nahajajo restavracija s prodajalno spominkov, bencinska črpalka in tovarnjak, podobno kot v parku s kadilaki, ki ga lahko po mili volji popišete in pustite svoje sporočilo. No, kmalu nas bo pozdravila Nova Mehika.

Adrian, polovica poti med Chicagom in Los Angelesom.

Motoristi na polovici poti.

Tipična podoba notranjosti obcestnega kafeja – Adrian.

Skupinski zbor motoristov v Adrianu.

Naprej proti zahodu!

Sušno podnebje, ekstenzivna živinoreja in poljedelstvo ob pomoči umetnega namakanja in pisana zgodovina, ki sega v čas španske poselitve od 16. stoletja naprej, predstavljajo kratek oris nekaterih značilnosti države Nove Mehike. Da se država zaveda svoje preteklosti, je razvidno iz zvezne zastave zlato-rdečih barv, ki nakazujejo na španske korenine, in simbola Zia, starodavnega prikaza sonca v plemenih, povezanimi s puebli.

Nova Mehika.

Poleg drugega najvišjega deleža prvotnih naseljencev Amerik ima Nova Mehika na ravni ZDA najvišji delež Hispanoameričanov oz. Hispancev. Prva španska naselbina na tleh današnjih ZDA je bila ustanovljena 1565 v St. Augustine na Floridi, kasneje pa je slednjo prodala Američanom. Američani so leta 1848 po končani vojni od Mehike dobili tudi ozemlja današnje Kalifornije, Nevade, Utah, večji del Arizone in Nove Mehike ter Kolorada in Wyominga, Mehičani v teh priključenih območjih pa so postali Hispanoameričani (Vir: *Severna in Srednja Amerika*).

Po fotografiranju pred iluzionističnimi grafiti v mestu Tucumcari (*KOA camping*) smo nadaljevali pot v smeri Santa Rose (*camping*), po pokrajini, ki se je začela počasi iz ravnin gubati in tvoriti t.i. *mesas* ali mizaste gore iz mehkih peščenjakov, ki so značilni za del velikega nižavja ob vznožju Skalnega gorovja, z vrhovi, visokimi več kot 4000 m. Do sedaj smo na naši poti lahko spoznali že območje prostranih prerij (t.i. Velike planjave), ki se je stopniščasto spuščalo z gorskega sistema Apalačev, prerije pa bodo v nadaljevanju z visokimi planotami, globokimi dolinami in puščavami prešle v Skalnato gorovje, na zahodni strani tega 1700 km širokega gorskega sistema pa bomo ob koncu prišli do kalifornijske obale ob Tihem oceanu (geografski oris iz *Velikega splošnega leksikona*).

Na poti v živo in v umetnosti.

Zbor ljubiteljev motorizma in Route 66, Tucumcari.

Na parkirišču pred dvorano s prireditvijo o Rt. 66, Tucumcari.

Novodobna plastika, Tucumcari.

Sprememba v pokrajini: mesas.

RV-park Sundown, na poti do Santa Feja, Nova Mehika.

Ravnica do mesta Santa Rosa, Nova Mehika,

Nova Mehika.

Približevanje mestu Santa Fe.

Prihod v Santa Fe – The City Different.

Zakaj glavno mesto Nove Mehike, Santa Fe, imenujejo tudi »*The City Different*« ("Mesto z razliko"), smo se prepričali ob poznopopoldanskem sprehodu skozi njegove ulice: zunanja podoba mesta je z zgradbami v stilu *pueblov* precej neameriška, lokacija mesta je z 2000 m nadmorske višine najvišja v ZDA, Santa Fe pa se s svojimi stoletja dolgimi koreninami uvršča tudi med najstarejša glavna ameriška mesta.

Prve organizirane poselitve na področju današnjega Santa Feja so izpričane z naselitvijo indijanskih plemen v 12. stoletju, leta 1607 pa je mesto prešlo pod špansko oblast; privlačnost mesta se je okrepila v dvajsetih letih 19. stoletja, ko je bil Santa Fe pomembna postojanka ob trgovski poti *Santa Fe Trail*, ki je povezovala obale reke Misuri z nekdanjimi mehiškimi ozemlji na današnjem jugozahodnem delu ZDA. *Fred Harvey Company*, podjetje z verigo hotelov in restavracij, je leta 1925 z otvoritvijo hotela mestu utrla pot valu turizma, ki se danes kaže predvsem v zelo pogostih pristankih zasebnih letal v Santa Feju, in k etabliranju mesta kot elitnega pribežališča bogatih in slavnih, ki se sem umikajo pred stresnimi velemesti.

Posebno toplino s svojimi zemeljskimi barvami dajejo mestne zgradbe v stilu »*Pueblo-Spanish Revival*«, ki združuje arhitekturo staroselcev Nove Mehike z vplivi španskih kolonizatorjev. Značilnosti tega sloga se kažejo v neravnih opečnatih stenah poslopij z ravnimi strehami-terasami in v grobo tesanih lesenih detajlih, kot so iz verand štrleči koli, okrasni leseni nosilci *vigas* ali odtočni kanali *canales*. Tovrstno podobo ohranjajo ali posnemajo vse mestne zgradbe, kar je vplivalo tudi na to, da se je Santa Fe s svojo enotno podobo postopoma razvil v eno najpomembnejših ameriških mest na kulturno-umetniški

sceni, o čemer priča tudi približno 200 galerij, ki tukaj delujejo (Vir: zgibanka *Get your kicks on Route 66: Route 66 in New Mexico*).

Arhitektura Santa Feja.

Umetniški utrip galerij.

Vidni vplivi španskih priseljencev 17. stoletja se kažejo v sakralnih spomenikih: medtem ko najstarejša cerkev v ZDA, španska misijonska cerkev *San Miguel Mission* (1610-1626), s svojimi zunanji stenami iz na soncu sušene opeke ohranja tradicionalni videz, rimsko-katoliška katedrala bazilika Svetega Frančiška v središču mesta s svojo neoromansko podobo katedrale z veliko rozeto in dvema stolpoma arhitekturno izstopa iz skupine puebllov, ki jo obdajajo. Nekaj posebnega pa za Santa Fe kot skrivnostno znamenitost predstavlja nekdanja rimsko-katoliška cerkev, današnji muzej in poročna kapela, *Loretto Chapel*. V njej se namreč nahaja čudežno stopnišče...

Misijon San Miguel.

V sedemdesetih letih 19. stoletja je bila v neogotskem stilu po vzoru pariške *La Sainte-Chapelle* zgrajena cerkev *Loretto Chapel*, ki pa je imela eno pomanjkljivost: do kora iz osrednjega dela cerkve ni bilo mogoče priti! Sestre iz Loreta so za nasvet, kako povezati kor z ladjo, prosile mnoge tesarje, pa so ti vedno odgovorili, da to zaradi višine kora ni mogoče brez prezidave balkona ali pa naj se pri tem uporabi lestev. Ker rešitve ni bilo na vidiku, so se sestre zatele v molitev k zavetniku cerkve, Svetemu Jožefu. Kot pravi legenda, naj bi bile njihove prošnje uslišane deveti dan molitev: pojavil se je skrivnostni tesar in izdelal krožno stopnišče do kora. Orodje, ki ga je imel pri sebi, so bili le žaga, kotnik, kladivo in sod za namakanje lesa. Nastalo je "čudežno stopnišče" s 33 stopnicami in dvema polnima 360-stopinjskima zavojema, brez sredinskega podpornega stebra ali kakršnekoli druge stranske podpore, za katerega tesar ni zahteval plačila. Ker je tesar preprosto izginil, je po legendi avtor tega stopnišča sam Sveti Jožef ... Danes je možno kapelo obiskati in si ogledati to mojstrovino, izdelano iz lesa, neznanega ameriški vegetaciji, prav tako pa se je možno v tej kapeli tudi poročiti (Vir: spletni naslov *Loretto Chapel*).

Detajl s Čudežnega stopnišča.

V iskanju sedmih zlatih mest

Z Ameriko neločljivo povezani so njeni prvotni naseljenci, ki jih še danes imenujemo Indijanci, kar se je obdržalo iz časa Kolumbovega odkritja, ko je slednji imel kontinent za Indijo in ne za povsem novo (odkrito) celino. Ti praprebivalci so na ameriški prostor prišli ob koncu pleistocena (pred 20.000–45.000 leti), ko je obstajala s Sibirijo še kopnina in je ta predstavljala naravni most za poselitve od Aljaske pa vse do južnoameriških ozemelj. Število staroselcev na ozemlju današnjih ZDA, ki so se med seboj razlikovali tako po jeziku, kulturi, družbeni organiziranosti in verovanju, naj bi po nekaterih podatkih pred prihodom evropskih kolonizatorjev v 17. stoletju znašalo okoli 1,5 milijona. Domorodci so živeli v različnih plemenih, ki so se glede na naravne danosti preživljali na različne načine: na vzhodu in srednjem zahodu so v prerijah in gozdovih bivali kot nomadi, severozahodni deli so nudili možnost za razvoj ribolova, na JZ pa so Navaji in Hopi ter na vzhodu Irokezi in Mohikanci obdelovali zemljo in gojili živino. Ob srečanjih prišlekov s staroselci je na začetku vse potekalo v znamenju miru in medsebojnega spoznavanja ter pomoči, iz česar se je razvil zahvalni dan (*Thanksgiving Day*), praznik miru in žetve, ki obeležuje topel sprejem s strani domorodcev, ki so priseljence obdarovali s koruzo, puranom, tobakom. Žal pa se je situacija po koncu secesijske vojne v šestdesetih letih 19. stoletja spremenila, saj so priseljence čedalje bolj mikala ozemlja onstran Apalačev in tako se je začel boj za ozemlja. Zadnja bitka med belci in prerijskimi Indijanci je bila pri Ranjenem Kolenu leta 1890 (*Battle of Wounded Knee*), ki je pomenila poraz za domorodce in začetek naseljevanj v rezervatih – ti so se v največjem številu ohranili na JZ ZDA in se nahajajo s stališča gospodarstva na nezanimivih področjih, se je pa Indijancem v novodobnem času ponudila priložnost v razvoju igralništva in

tako je še danes večina igralnic v njihovi lasti (Vir: *Veliki splošni leksikon* in *Severna in Srednja Amerika*).

Tradicionalni utrip življenja prvotnih naseljencev severne Amerike je moč začutiti v pueblu Taos, ki je približno 1,5 ure oddaljen od Santa Feja (*na poti kampi *RV Roadrunner* v bližini Santa Feja, *RV Red Door Coffee House* in *RV Cottonwood* v bližini kraja Espanola). Vstopnina za obisk naselja Taos znaša 16 dolarjev, pri čemer je potrebno dovolilnico za uporabo fotoaparata posebej plačati; vnos kamer in snemanje nista dovoljena, predvsem je brez vnaprejšnjega dovoljenja prepovedano fotografiranje domačinov, notranjosti cerkve na ozemlju Taosa in verskih obredov.

Pueblo Taos je že približno 1000 let neprekinjeno poseljeno naselje in velja tako za najstarejšo tovrstno staroselsko družbo na ozemlju današnjih ZDA. Ime *pueblo* izhaja iz španskega poimenovanja za naselje/vas, ki pomeni iz ilovice, slame in vode grajena in med seboj povezana domovanja v vaseh, kar pa se je preneslo na poimenovanje vseh tovrstnih oblik poselitve pueblo-Indijancev. Ob vhodu v naselje stoji cerkev Svetega Hieronima, najmlajša zgradba tega naselja iz 19. stoletja. Zidovi cerkve so kot preostale zgradbe grajene iz mešanice ilovice in slame ter vode kot veziva in so nasploh zaradi dobre izolacije zelo debeli; v notranjosti cerkve je osrednja oltarna podoba ali *Santo Devica Marija*, ki so jo prinesli prvi španski misijonarji in kateri menjajo oblačila različnih barv glede na letne čase. Približno $\frac{3}{4}$ prebivalcev opravlja ali prisostvuje katoliškim obredom, staroselsko verovanje, tesno povezano z naravo, pa se prenaša ustno iz roda v rod in se opravlja na posebnih svetih prostorih (med drugim je to t.i. *Kiva*), kamor vstop neposvečenim ni dovoljen.

Na mestu prvotno postavljene cerkve Svetega Hieronima se danes nahaja pokopališče, ki spominja na krvave dogodke iz 19. stoletja. Prvotni sakralni objekt so leta 1619 zgradili španski duhovniki z indijansko delovno silo, ki so prebivalce puebla prisilili v sprejem katoliške vere in v suženjstvo z namenom, da bi postali "civilizirani". Vse to dogajanje je leta 1680 vodilo do uspešnega upora puebllov, ki je staroselskim prebivalcem Nove Mehike zagotavljal svobodo, a le do 18. stoletja, ko je oblast ponovno prešla v španske roke. Sto let pozneje se je ponovno zaostriło: španska/mehiška oblast je prišla po končani ameriško-mehiški vojni v roke Američanom. Guverner je postal Charles Bent, ki je prevzel vodenje ozemelj današnje Nove Mehike in Arizone. Leta 1847 so domačini z željo otresti se ameriške vlade ubili guvernerja Benta, na kar so Američani krvavo odgovorili, obesili so krive za guvernerjev umor in se znesli nad civilnim prebivalstvom ter uničili cerkev Svetega Hieronima, na mestu katere je vpričo pokola nastalo pokopališče.

V nadaljevanju ogleda puebla se obiskovalec seznanja s pomenom stožčastih peči na prostem, t.i. *homo*. Te se uporabljajo predvsem za peko kruha in peciva, pa tudi za divjačino in zelenjavo. Na velikih lesenih stojalih sušijo divjačino, pa tudi koruzo, buče in fižol, prav tako pa so Indijanci na njih že od nekdaj sušili tudi gozdne sadeže in živalsko kožo za obleke.

Domovanja in zunanje peči horno.

V osrednjem delu puebla se nahaja skupek domovanj, ki so stara čez 1000 let: gre za zgradbo, grajeno v več nadstropjih, kakršno so le z izjemo pozneje dodanih vrat našli ob svojem prihodu tudi prvi konkvistadorji. Pri gradnji puebla staroselci zaradi varnosti niso gradili vrat, temveč so v notranjost prihajali le prek lestev, ki so jih lahko v primeru nevarnosti potegnili v notranjost. Danes lahko v teh domovanjih obiščemo mnoge prodajalne, ki obiskovalcem ponujajo najrazličnejše izdelke ročne obrti, od nakita do slik, lončenih in usnjenih izdelkov, pa kipov, bobnov in tradicionalno pripravljenih živil iz peči *horno*.

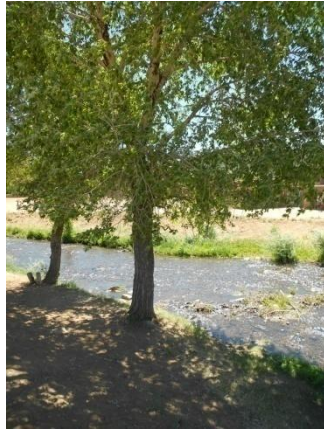

Tisočletni Taos v ozadju.

Potok Rdečih Vrb, ki teče skozi *pueblo* in ki je ime dobil po vrbah ob nabrežju, naselje deli na severno in južno stran in predstavlja vir življenja ter vir pitne vode za prebivalce puebla, ki živijo življenje brez tekoče vode in elektrike. Potok, prek katerega so speljani trije mostički, izvira v svetem *Modrem Jezeru*, ki se nahaja visoko v gorah, v *Sangre de Cristo Mountains*. *Modro Jezero* in okolica so za prebivalce Taosa sveta mesta, zato ljudem, ki niso pripadniki tega plemena, dostop do teh območij ni dovoljen. Ti predeli, ki so zelo povezani z legendo o nastanku plemena Taos, so bili leta 1906 iztrgani iz območja rezervata in šele leta 1970 je ameriški predsednik Richard Nixon prepoznal globino pomena območja *Modrega Jezera* ter ga naposled le vrnil staroselcem v upravljanje, kar slednji opisujejo kot najpomembnejši dogodek njihove novejšje zgodovine (Vir: vsi zgoraj navedeni podatki o pueblu Taos povzeti po zgibanki *Welcome to Taos Pueblo »The Place of the Red Willows«*).

Arhitekturni utrinek iz puebla.

Potok Rdečih vrb.

In kaj so španski zavojevalci pravzaprav našli pri iskanju legendarnih sedmih zlatih mest, ki naj bi se v teh krajih šibila od zlata? Na nekaj več kot 2000 metrih nadmorske višine so res našli naselje, ki se je v soju zahajajočega sonca bleščalo kot v zlatu – zunanje stene domovanj v pueblu Taos vsebujejo kot svoj sestavni del tudi slamo, ki ob stiku s svetlobo daje zlat lesk in tako vabi k obisku kulture v visokogorski oazi, ki že več kot tisočletje živi v harmoničnem sožitju z okoliško naravo in zna sprejeti njeno mnogovrstno bogastvo darov!

Do mesta prenočitve smo prevozili pot mimo *Aztec Ruins National Monument* (v bližini kraja Aztec), centra kulture pueblor *Chaco Culture National Historical Park*, ki se nahaja med Albuquerquejem in Farmingtonom in je pod Unescovo zaščito, naš končni postanek pa je bil v Farmingtonu (*camping RV Lee Acres*).

Stičišče štirih držav in 8 naravno čudo sveta

Približno 60 km od Farmingtona se 483 m visoko nad ravnino dviga skalna formacija *Shiprock*, kar v prevodu pomeni »skalo v obliki ladje«, v jeziku staroselskega plemena Navajo oz. Diné pa gre za t.i. »krilato skalo«. Po področju navajskega vulkanskega polja *Navajo Volcanic Field*, ki meri 30.000 km² in se razteza čez štiri države, smo se vozili sedmi dan našega potovanja, kar sicer ni del Route 66, pa smo vseeno malce skrenili s poti, da bi si napasli oči na nenavadnih in privlačnih stvaritvah narave na tem koščku našega planeta.

Ship Rock v daljavi.

Na tem ozemlju ne moremo mimo staroselskega plemena Navajo, ki je neločljivo povezano z zgodbo tukajšnjega prostora. Navajo je po številu pripadnikov drugo največje pleme v ZDA, polovica vseh njegovih pripadnikov pa živi v rezervatu *Navajo Nation Reservation*. Ta je s svojimi 67.339 km² površine največji indijanski rezervat in je tako po velikosti primerljiv z nemško zvezno deželo Bavarsko. Pleme ima to ozemlje v lasti od leta 1868 in z razliko od

drugih na to področje ni bilo preganano. Rezervat slovi predvsem po čudoviti pokrajini, vendar pa zaradi sušnega podnebja ne nudi pogojev za razvoj živinoreje ali kmetijstva, zato se ogromno Navajcev, ki so sicer znani kot dobri obrtniki z nakitom iz turkiza ali z izedlovanjem mitološko bogatih peščenih slik, seli v velemesta (Vir: *Wikipedia*).

Zvezna država Arizona nas je ob prečkanju meje pričakala z veliko tablo in napisom *The Grand Canyon State*, kar dosti pove o njeni naravnosti na turizem. Gre za gorato državo, katere severni in SV del zavzema Koloradska planota z Velikim kanjonom, vzhodni del države je gozdnat, na jugu pa prevladujeta stepska in puščavska pokrajina s suhim in vročim celinskim podnebjem. Pri rasti pridelkov na ogromnih kmetijsko-obdelovalnih površinah so v veliko pomoč jezovi (Hoover Dam, Roosevelt Dam), ki omogočajo izgradnjo namakalnih sistemov, so pa v Arizoni tudi največja nahajališča bakrove rude v ZDA (Vir: *Veliki splošni leksikon*).

Vstop v Arizono.

Kako pa je videti, ko se Arizona v eni točki združi še z državami Utah (*The Beehive State* oz. Dežela panjev, kot so jo poimenovali njeni ustanovitelji mormoni, ki so za simbol marljivosti izbrali panj), Kolorado (najvišje ležeča ameriška zvezna država) in z državo Nova Mehika, pa smo preverili na t.i. stičišču štirih držav, ki se stikajo pod pravim kotom: *Four State Corner*. Ta točka, ki jo na granitni plošči označuje bronasti disk, leži na Koloradski planoti in pripada samoupravnemu ozemlju plemena Navajo (spada pod *Navajo Nation*); vstop do turističnega centra z mnogimi prodajalnami izdelkov domače obrti staroselskih plemen, stane 3 ameriške dolarje. Začetki segajo v obdobje secesijske vojne, ko je želel kongres na tem območju oblikovati vlade, da bi se borile proti konfederaciji, danes pa to predstavlja razmejitev med navajsko vlado in vlado plemena Ute mountain Ute. K miroljubnemu sosedstvu bodri napis: *Four states here meet in freedom under God*, kar se v prevodu glasi *Tu se v svobodi pred Bogom srečujejo štiri države* (Vir: *Veliki splošni leksikon* in *Wikipedia*).

Kjer se srečajo štiri države.

Med potjo do nacionalnega parka naslednji RV-ji: naprej od Twin Rock kraj Bluff z RV-jem, Cottonwood RV park; *cruiseamerica* za najem avtodomov.

Uvod v spektakularno igro narave ravninskega sveta na Koloradski planoti je prevzel Mehiški klobuk (*Mexican Hat*), v obliki sombrera oblikovana skala, na katero se da povzpeti, nato pa se nam je odprl spektakularen svet, kakršnega smo navajeni iz vesternov: *Monument Valley* (*Dolina spomenikov*).

Mehiški kamniti sombrero.

Monument Valley je sušno območje na meji med državama Utah in Arizona, na območju rezervata *Navajo-Nation-Reservation*. Erozijska je to izklesala mizaste gore in kamnite stolpe, zaradi same sestave tal pa je tu moč videti tudi vulkanska žrela. Pred več sto milijoni let je bila na tem mestu nižinska kotlina, kjer so se v slojih nabirale usedline iz Skalnega gorovja. Tekom časa so se ti sedimenti povezali v kamnine, pretežno v apnenec in peščenjak. Pri preoblikovanju površja, z nastajanjem gorovij pred 70 milijoni leti, se je zemeljsko površje zaradi pritiskov od spodaj dvigovalo in tako je prvotna kotlina dosegla 2100 m nadmorske višine, preoblikovana v planoto. V zadnjih 50 milijonih letih so erozijsko preoblikovali površje voda, padavine in temperaturne spremembe in tako so kot posledica postopnega odnašanja različno trdih kamninskih slojev nastale mize in stolpi, bolj ali manj ošiljeni, njihova rdeča barva pa kaže na vsebnost železovega oksida. Glede na oblike poznamo mizaste gore, kjer gre za prvo fazo erozije (*mesa*), *butte* predstavljajo drugo fazo erozije in so v primerjavi z mizastimi formacijami manjše, zadnja stopnja pa so prostostoječe, ozke kamene formacije, ki jih voda in veter tako ošilita, da dno ostane široko, vrh pa se vse bolj tanjša (Vir: zbiranka *Monument Valley, Navajo Tribal Park – Where the Earth meets the Sky*, *Veliki splošni leksikon* in *Wikipedia*).

Rezervat Navajev in osamelci.

Slikovitost Doline spomenikov.

Med vsemi osupljivimi oblikami *Monument Valleyja* se je možno z vstopnino 5 dolarjev peljati z lastnim vozilom, lahko pa se prepustite domačinom, da vas z džipi z divje glavne ceste zapeljejo na predele, ki drugače obiskovalcem niso dostopni. Nekoč so kot prvi tukajšnji naseljenci bivali Anasazi, ki so pred 1500 leti živeli v votlinah in so te predele zapustili še pred prihodom belcev v 13. stoletju, danes pa živi na tem območju približno 300 pripadnikov plemena Navajo; kako so bila videti tradicionalna bivališča *hogan*, si lahko v sklopu tega parka tudi ogledate. Zanimivo je, da so bivališča, grajena iz peska, vode in cedre, dvojna: hiše v obliki stožca so moška in so prehodne narave, saj jih je možno podreti in prenesti na drug konec, ženski *hogani* pa so okrogli in služijo kot stalno domovanje več ljudem. Ognjišče v notranjosti domov prebivalce pozimi greje, med vročim poletjem pa je temperatura 25% nižja kot zunaj, zato je prijetno hladno (Vir: zgibanka *Monument Valley, Navajo Tribal Park – Where the Earth meets the Sky*).

Hogani.

Polni fantastičnih vtisov pokrajine, ki jo je v filmih z Johnom Waynom ovekovečil režiser John Ford, smo se na okrepčilu, pred tri ure vožnje oddaljenim hotelom današnjega dne, ustavili v Burger Kingu, v arizonski Kayenti, kjer pa nas je pričakala za restavracijo dokaj nenavadna razstava: *Navajo code talkers* oz. Navajski šifrantje. S pomočjo Navajcev so ZDA od leta 1942 na pacifiškem bojišču uporabljale šifre, ki so temeljile na jeziku tega severnoameriškega plemena. Postopek je potekal tako, da so besedilo iz angleščine prevedli v navajski jezik in ga takšnega naprej sporočili prejemniku, kateremu je drug pripadnik plemena Navajo prevedel besedilo nazaj v angleški jezik. Jezik izvira iz jezika Na-Dene, ki ni soroden nobenemu evropskemu ali azijskemu jeziku, zaradi česar je bilo nemogoče zlomiti šifro, saj pleme nima ne pisane slovnice ne slovarja, prav tako pa tega plemena nemški raziskovalci pred drugo svetovno niso obiskali, da bi ga preučili, in tako niso mogli pomagati Japoncem razvozlati šifre; to je ameriška vlada javno storila šele leta 1986, ko je o tem objavila podatke (Vir: *Wikipedia*).

Pot iz Kayente.

Pobarvana puščava in okameneli gozd

Nazaj na Route 66: zdaj so se naravna čudesa kar vrstila, saj smo si pred velikim finalom, Velikim kanjonom, ob vstopnini 10 dolarjev ogledali pobarvano puščavo (*Painted desert*) in okameneli gozd (*Petrified forest*). Obe znamenitosti se nahajata v Arizoni in sta del Koloradske planote, na območju dežele Apalačev in Navajev.

Puščava je s svojimi toni rdeče in rumene barve, ki se v plasteh erodiranih slojev različnih kamnin (peščenjaki, lapor, skrilavec) pojavljajo s svetlejšimi in temnejšimi odtenki, navdihnila že španske prišleke, da so jo dali takšno ime. Pobarvana puščava je priključena narodnemu parku *Petrified Forest*, ki slovi po največjem znanem nahajališču okamenelih dreves iz obdobja triasa, obiskovalci pa lahko v sklopu parka vidijo tudi petroglife oz. risbe staroselcev, ki so jih vklesali v skale, in razvaline indijanskih naselij.

Pobarvana puščava.

Lunarna pokrajina.

In kako se je vse skupaj pravzaprav začelo? Pred približno 215 milijoni let, v obdobju poznega triasa, se je na tukajšnjem prostoru nahajalo naplavno ozemlje, prepredeno s številnimi rekami. Vegetacijo so sestavljala pretežno iglasta drevesa in praproti, fosilne najdbe pa pričajo o življenju manjših vrst dinosavrov, krokodilom podobnih plazilcev in orjaških dvoživk. Podrta drevesa je ob plimovanju čez čas prekrila plast mulja, še kasnejše naplavine pa so upočasnile naravni razkroj dreves zaradi primanjkujočega kisika. Pod površjem te sedimentne površine je v drevesna debela pronicala podtalna voda, ki je s seboj prinašala kremenčevo kislino. Kremen in njegova mikrokristalna oblika kalcedon sta se nalagala v votlih drevesnih debelih, sčasoma sta popolnoma nadomestila celičnino v njih in tako so drevesne oblike postale kamnite. Ti sloji so postoma še naprej tonili v globino, prekrile pa so jih nadaljnje naplavine; voda je s seboj prinašala material in ta se je vedno bolj nalagal. Veliko pozneje je prišlo do tektonskih premikov v zemeljski skorji, ki so dvignili površje tega ozemlja, pritiski, do katerih je pri tem prišlo, pa so zlomili drevesna debela. Povečano delovanje vetrne in vodne erozije je odnašalo mehkejše plasti in tako so na površje prišla drevesa iz trše kremenove substance (v celoti povzeto po wikipedijskem viru).

Kjer se je nekoč razprostiral bujen gozd...

...se danes nahajajo le še debela iz kamna.

V nadaljevanju poti smo se ustavili v kraju Holbrook, ki poleg RV parka *Good Sam Park* in kampa *Koa* obiskovalcu ponuja nenavaden način prenočevanja: v tipijih, stožčastih šotorih prerijskih plemen prvotnih naseljencev! Čeprav ti šotori niso iz lesenih drog in usnja, kot bi pričakovali, temveč iz železa in betona, že od leta 1950 privabljajo številne goste in potujoče po Route 66. *Motel Wigwam* oz. natančneje *Wigwam Village #6*, ki je uvrščen na državni seznam zgodovinskih krajev v ZDA, sestavlja 15 tovrstnih šotorov, v katerih so gostu poleg glavnega prostora na voljo kopalnica, kabelska TV in postelji, zaradi nostalgije pa v njih ni telefonov ali dostopa do svetovnega spleta. Na zlato obdobje šestinšestdesetke spominjajo

tudi številni avtomobili iz šestdesetih let, ki so bili svoj čas parkirani na parkirišču, danes pa so turistična atrakcija te verige motelov, ki je tipije postavljala med letoma 1933 in 1949 (Vir: *Wikipedia*).

Motel Wigwam.

Za kraj našega nočenja na osmi dan našega potovanja smo si izbrali mesto Flagstaff, kamor smo prišli mimo krajev Geronimo, Two Guns, Two Arrows in Winona. Mesto na 2000 m nadmorske višine je znano po tem, da se tu nahaja astronomski observatorij Lowell, ki ima svoje začetke v letu 1894, prav tako pa predstavlja dobro izhodiščno točko za ogled Velikega kanjona.

(*Flagstaff RV park, Kit Carson RV Flagstaff*).

Veliki kanjon

2 uri vožnje od Flagstaffa nas cesta 180 WEST pripelje do Velikega kanjona (*Grand Canyon*). Nedaleč stran od vstopa v park so nad našimi glavami začeli hrumeti helikopterji - eden od načinov, kako si ogledati to naravno čudo, ki je vidno tudi iz Luninega površja. V sklopu parka, za v katerega vstop je potrebno odšteti 25 dolarjev, si je možno kanjon z njegovo okolico ogledati v roku enega tedna, na tem ogromnem območju pa sta obiskovalcem na voljo hotel in kamping, kjer pa je potrebno bivanje vnaprej rezervirati, saj gre za turistično zelo oblegano destinacijo in tako čakalne dobe za namestitev v sklopu samega parka lahko trajajo tudi do dveh let.

Odličen prikaz zgodovine odkrivanja Velikega kanjona – od začetkov s španskimi raziskovalci, ko jim je pleme Hopi pokazalo pot do teh naravnih lepote, pa do novejšje zgodovine, ko je leta 1869 John Wesley Powell po soteski reke Kolorado prvi vodil ekspedicijo – nam s pomočjo najmodernejšje tehnike iz ptičje perspektive prikaže film *Grand Canyon: The Hidden Secrets*. Predvajajo ga v centru za obiskovalce, ki je pod okriljem *National Geographic*-a, za ogled tega zares veličastnega, v tehniki IMAX predstavljenega dokumentarca, pa je potrebno odšteti 13,72 dolarjev.

Veliki kanjon.

446 km meri v dolžino, v širino dosega do 29 km, v globino meri 1,6 km in v celoti prekriva ozemlje, veliko 5000 km²: vse to so mere Velikega kanjona! Njegova veličina se kaže tudi prek izredno raznovrstne flore in favne na njegovem ozemlju, saj ta pisani svet sega od puščavskega sveta pa vse do gorskih gozdov. Zaklade tega okoliša je mogoče odkrivati, kot že rečeno, iz helikopterja, ki jih upravljajo izkušeni piloti za tovrstne prelete, na hrbtih mul se je možno spustiti do dna in kanjon raziskovati peš, prav tako pa se lahko spustite po brzicah Kolorada in se ob večdnevem spustu s kombiniranim kampiranjem na bregovih reke postavite v kožo tistih, ki so brez napredne tehnologije in pripomočkov sedanjega časa ovinek za ovinkom, pljuska za pljuskom, dih zadržujoče in dih jemaje odkrivali razsežnosti te zares veličastne naravne mojstrovine...

Utrinek veličine kanjona.

Okvirni nastanek: zgodba, ki jo pri oblikovanju kanjona piše reka Kolorado, je med njegovimi tvornimi procesi najmlajša; kamnine na dnu dokazujejo sledi nastanka pred 2 milijardama let, ko je prišlo do trkov zemeljskih plošč in nato umikanj, oblikovati so se začela gorovja, svoje je nato prispevala erozija, v nadaljevanju so se pridružile še oceanske vode, ki so predele zalile in se čez čas umaknile.

Živost rastlinja v predelu kanjona.

Zanimivo je, da si geologi niso popolnoma enotni glede postopka nastajanja kanjona, če pa zaupamo preglednemu in poljudnemu vodiču *Grand Canyon: A Land To Inspire Our Spirit*, ki ga obiskovalci dobijo ob nakupu vstopnice za narodni park, potem se je po mnenju piscev te zloženske naravni proces odvijal približno takole: pred 2 milijardama let je po začetnem premikanju tektonskih plošč prišlo do trka plošče, ki je s seboj nosila verigo otokov, in plošče, iz katere se je pozneje oblikovala Severna Amerika. Vročina in pritisk sta botrovala temu, da so se že obstoječe kamninske plasti spremenile v temne metamorfne kamnine, ki so tvorile osnovo poznejšega kanjona. V tem procesu staljene kamnine so si utrle pot med razpoke in se utrdile v granit. Površje je nato zalilo oceansko vodovje, ki se je čez čas spet umaknilo: morsko življenje je tvorilo sedimentne kamnine (apnenec), ki danes predstavljajo zgornji dve $\frac{2}{3}$ sten kanjona, ostanki nekdanjih sipin pa so se pretvorili v peščenjak. Po tem procesu se je pred 70 milijoni let začelo oblikovati Skalno gorovje (*Rocky mountains*); ko je severnoameriška plošča prišla nad pacifiško, so kot rezultat teh premikov nastali današnji predeli vzhodnega dela države Utah, severna Arizona, zahod Kolorada in del Nove Mehike, ki so se dvignili iz morja in oblikovali Koloradsko planoto, pri čemer so se ohranile sedimentne plasti. Iz Skalnega gorovja je nato pred 5 ali 6 milijoni let začela teči reka Kolorado, ki si je čez planoto utirala pot do Kalifornijskega zaliva, pri čemer pa je vsakokratno deževje skopo vegetacijo na puščavskih tleh spiralo v to reko, katere volumen je variiral glede na letni čas. Poleg erozije, ki je načela strmine in sedimentne kamnine, si je reka vrezovala pot v globino, s tem pa se je kanjon poglobljal. Erozija je lažje delovala na mehkejše kamnine, pri tem spodkopavala trše kamnine pri vrhu, in ker slednje niso imele podlage, so se ti sloji zrušili in tako tvorili klife ter strma, stopničasta pobočja kanjona.

Zaščiteni deli Južnega roba in brzice Kolorada v ozadju.

Vso to igro narave si je mogoče ogledati peš, vzdolž dobro zavarovanih potk ob Južnem robu (*South Rim*), kjer so za namen nemotenega fotografiranja zgrajene posebej označene točke, med katerimi vozi turistični avtobus, na katerega lahko po mili volji vstopite ali izstopite. Na ta način je poskrbljeno za varno in udobno raziskovanje Velikega kanjona, ki pod narodni park spada od leta 1919.

Zabava sredi puščave

Da bi spoznali ameriško kulturo tudi s tiste strani, kot smo je vajeni iz filmov, kjer prikazujejo življenje v stresnih in hrupnih velemestih, smo deseti dan našega potovanja po ZDA ponovno skrenili s historične Route 66 in tako našemu odkrivanju znamenitosti ob njej pridali "dodano" vrednost: cilj tokratnega dne je bil Las Vegas!

Da pa ne bi čisto spregledali pomembnosti nekdanje povezovalne poti med Chicagom in Los Angelesom, smo vožnjo nadaljevali v smeri mesta Williams v okrožju Coconino County (*Garland Prarie RV = Circle Pines Road camping exit* blizu Williamsa; *RV park Williams*), ki nosi ime *Gateway to Grand Canyon* (»vrata v Veliki kanjon«) in ima celo lastno letališče. O priljubljenosti kraja med turisti priča tudi to, da je tukaj postaja železniške proge *Grand Canyon Railway*, ki potnike na 103 km dolgi trasi popelje do Južnega roba Velikega kanjona, do t.i. *Grand Canyon Village*; med poletnimi meseci se potovanje po tej progi vrši tudi s parno lokomotivo!. Kot zanimivost: v Williamsu se nahaja tudi tipična restavracija z ameriško hitro prehrano *Denny's*, ki poleg še dveh tovrstnih restavracij v ZDA prodaja alkohol.

Pokrajina postaja gozdnata.

Mimo parka *Bearizona*, ki v stilu safari-parka obiskovalcu približa vrste divjih živali v Arizoni, se je cesta I 40 WEST začela naglo spuščati; ob izvozu 139 smo ponovno prišli na Route 66, naša naslednja postojanka pa je bil turistični magnet, ki kljub opustitvi trase 66 še vedno živi od nostalgije lačnih obiskovalcev: Seligman. Kraj, ki ima začetke v zadnjem desetletju 19. stoletja na nekdanjem ozemlju Čerokijev, je kljub vzpostavitvi *Interstate Highway 40* ostal priljubljena točka za popotnike po Route 66; danes tukaj kar mrgoli trgovin s spominki, ki obujajo spomine na zlato dobo svobodnega ameriškega duha na prostrani cesti!

Seligman.

In moški nakupi.

Ravnina, ki nas je pričakala po Seligmanu, je bila zares enkratna: ravna cesta, dolga 14, 6 milj, je vodila mimo prostranih polj z ranči in živino, ki se je pasla na pripeki 30 stopinj; med vožnjo smo imeli občutek, kot da bi razdaljo, primerljivo z oddaljenostjo med Celjem in Velenjem, bliskovito prevozili v eni sami potezi, na en mah, brez ovinkov, le na poti proti obzorju, naravnost in naravnost... Do prihoda v novo zvezno državo so mimo nas zdrveli Kingman v okrožju Mohave, povzpeli smo se na prelaz Sitgreaves-Pass, se ponovno spustili do nekdanjega rudarskega mesta in središča mrzličnega izkopavanja zlata Oatman, mesto Bullhead City ob reki Kolorado je bilo še v Arizoni, Laughlin na drugem obrežju pa se je že nahajal v Nevadi; slednje mesto, od Las Vegasa oddaljeno 152 km, je na tretjem mestu po številu kazinojev.

Večji del države Nevade se nahaja na območju Velike kotline (*Great basin*), za katero je značilno puščavsko podnebje. Za državo sta pomembna nekdanj močno rudarstvo in živinoreja, mesto Reno zaradi hitrih postopkov in majhnega deleža papirologije slovi kot raj za ločence, tiste pa, ki bi se radi poročili, pa kot magnet privablja turistično središče države, Las Vegas. Odkar so leta 1931 v Nevadi legalizirali igre na srečo in omogočili postopke hitrih porok – in hitrih ločitev – se je mesto Las Vegas (v prevodu iz španščine bi bili to »travniki«) hitro povzpelo na položaj mesta z največ zabave, kjer ostaja še danes: zaradi legalizirane prostitucije in dovoljenja uživanja alkohola na javnih prostorih (seveda diskretno, ker morajo biti steklenice še vedno zavite v papirnate vrečke), pa zaradi celotne električne energije, ki jo mesto porabi za razsvetljevanje vseh hotelskih kompleksov in njihov atrakcij, se je mesta oprijel tudi zloglasen naziv "mesto greha". Večina hotelov je grajenih po tematskih sklopih, kjer se zunanost objekta ujema z njegovo notranjostjo in ponudbo: v hotelu *Luxor* se obiskovalec vrne v čas antičnega Egipta, kjer prenočuje v ogromni piramidi, pred katero je sfinga stražarka, če se vam zahoče evropskega stila, se lahko nastanite v miniaturni podobi Pariza ali Benetk, za tiste bolj pustolovske narave je primeren *Treasure Island* («Otok zakladov») s povodnimi bitkami pred njim, hotel *Bellagio* slovi po glasbeno-vodnem spektaklu in po tem, da je bil center akcijskega dogajanja v filmu *Ocean's 11*, v hotelu *Ceasar's Palace* pa dobite občutek, kot bi se sprehajali po Rimu, izmenjujoč se med antiko in razkošno sedanjostjo, v notranjosti katerega vsakodnevno ob svojih angažmajih nastopajo zvezde kot npr. Celine Dion, Elton John ali Rod Stewart (Vir: *Wikipedia*).

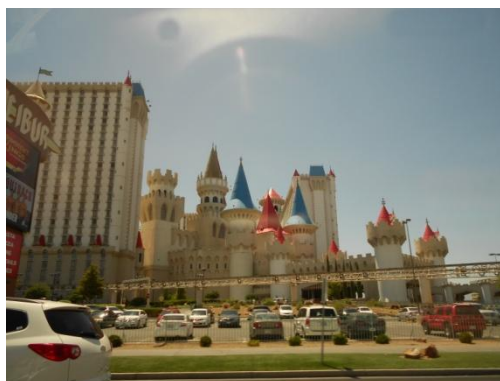
Kopija slovitega pozdravnega napisa ob vhodu v Las Vegas.

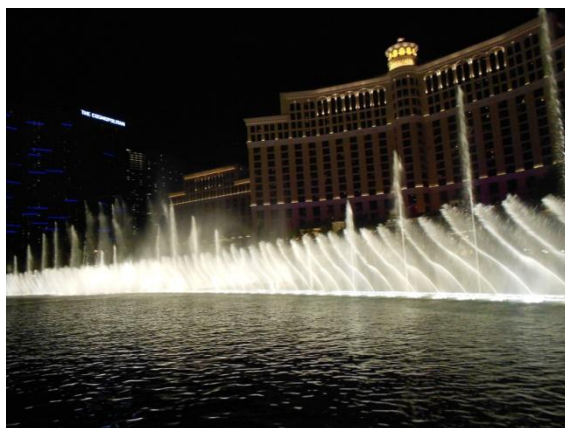
Amerika v malem – hotelski kompleks.

V lasvegaški arhitekturi ni omejitev.

V Las Vegasu lahko prebivate tudi v gradu.

Večerni utrinek izpred hotela Bellagio.

Mesto duhov iz obdobja srebrne mrzlice

Naš predzadnji dan potovanja po ZDA je minil ob odkrivanju puščavske pokrajine in spoznavanju opuščene kavbojskega mesta v stilu divjega zahoda, kjer se čez osrednjo ulico, ko turisti odidejo domov, podi le veter in se poigrava s suhim grmičastim rastjem...

Puščava Mojave, skozi katero smo se ta dan vozili, se razprostira čez 35.000 km² in obsega države Arizona, Nevada, Utah in Kalifornija. Njen glavni vodni vir je reka Mojave, ki si utira pot v slano kotanjo *Mojave Sink*. Padavin čez leto znese le za komaj 150 mililitrov, najvišje temperature pa med mesecema julijem in avgustom dosežejo krepko čez 45 stopinj (Vir: *Veliki splošni leksikon* in *Wikipedia*).

Vseokrog puščavska pokrajina.

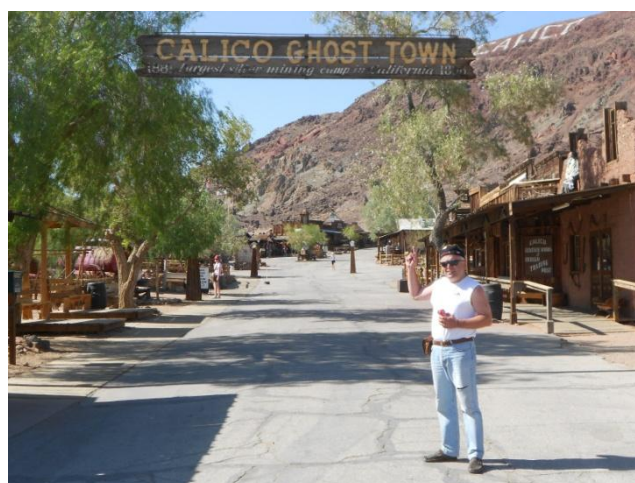
Ob vstopu v Kalifornijo, zadnjo zvezno državo na naši poti, se je že drugič na našem potovanju menjal tudi časovni pas, zato smo morali prestaviti ure. Država z glavnim mestom Sacramento je sestavljena iz treh pasov, ki potekajo vzporedno z obalo: na zahodu je to Obalna gorska veriga (*Coast Ranges*), na vzhodu je Sierra Nevada z velikim številom narodnih parkov, med njima pa se razteza Osrednja dolina (*Great Valley*), bogata s sadjarstvom in vinogradništvom na namakalnih površinah. Pestrost države se kaže v njenih mnogih obrazih načina preživljanja tukajšnjih prebivalcev: v goratih predelih sta razvita govedoreja in ovčereja, pomembno vlogo so in še vedno igrajo pridobivanje srebra, svinca, cinka, živega srebra in nafte, turistično privlačna pa je predvsem prestolnica filmske industrije Los Angeles s Hollywoodom in letalska industrija v njegovem zaledju (Vir: *Veliki splošni leksikon*).

V nadaljevanju poti proti Pacifiku smo naredili postanek v nekdanjem rudarskem mestu Calico, kamor vabi ogromen napis, viden s ceste I 15. Calico v okrožju San Bernardino je danes mesto duhov, ki se nahaja v gorskem območju puščave Mojave v južnokaliifornijski regiji, ustanovljeno pa je bilo leta 1881 kot mesto za namen izkopa srebra, danes pa je to park oz. bolje rečeno muzej na prostem. Mesto je v petdesetih letih prejšnjega stoletja kupil Walter Knott in ga obnovil, z izjemo petih zgradb, ki ohranjajo svojo prvotno podobo v celoti. Leta 2005 je takratni kalifornijski guverner Arnold Schwarzenegger razglasil to mesto zgodovinskega značaja za mesto duhov iz obdobja srebrne mrzlice.

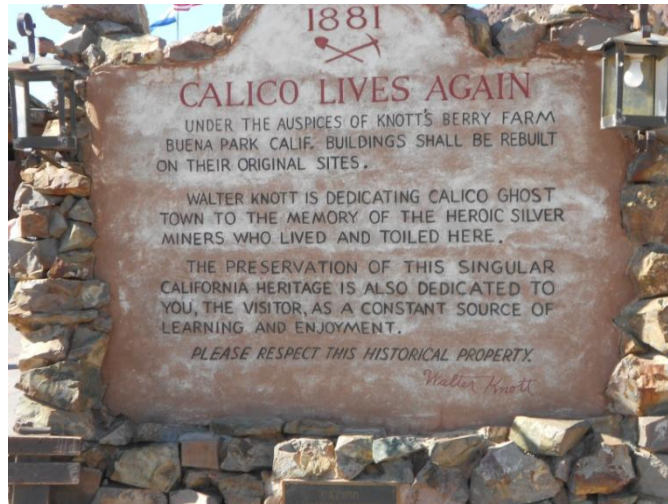

Vhod v Calico.

Ime Calico izhaja iz kalika (barva bombažne tkanine z leskom), kakor so to gorato pokrajino občutili prvi naseljenci, ko so tu našli nahajališča srebra in začeli z rudarjenjem. Rudniki, ki jih je bilo vsega skupaj kar 500, so višek v dejavnosti dosegli sredi osemdesetih let 19. stoletja, temu razcvetu pa se je prilagodila infrastruktura mesta, ki je tako dobila pošto z možnostjo telefoniranja in telegrafiranja, šolo, hotele, bordele, restavracije, mesto pa je izdajalo celo lasten časopis. Na višku med 1883 in 1885 je mesto štelo 1200 prebivalcev, odkritje borata pa je povzročilo še dodaten porast števila prebivalstva na 3500, kamor so še šteli priseljenci iz Kitajske, Anglije, Irske, Nizozemske, Grčije in Francije. Na to, da se je mesto v zelo kratkem času dobesedno izpraznilo, je vplival zakon o nakupu srebra, ki je srebru močno zmanjšal vrednost in tako so leta 1896 zaprli šolo in pošto, dokončno pa je mesto postalo zapuščeno leta 1907, ko je bilo konec kopanja boraksa. Mnogo prvotnih zgradb so prenesli drugam, današnje obnovljene pa imajo preprost starinski videz, ki obiskovalcem odpre vrata v pretekli svet: na ogled so mestna restavracija, šerifova pisarna z jetniško celico, prodajalne, mestna hiša, od določenih urah pa je možna tudi vožnja z rudniškim vlakcem po nekdanjih rudniških rovih. Z vstopnino za muzej Calico obiskovalec plača tudi nočitev na kamping prostoru ob vznožju vzpetine, prav tako pa je nedaleč stran od ponovnega priključka na cesto tudi kamping KOA (Vir: *Wikipedia*).

Vhod v rudarsko mesto Calico, muzej na prostem.

Manjkajo samo še kavboji.

Rudarjenje je pripomoglo k razcvetu mesta.

Železniški tiri v nekdanje rudnike.

17 km dalje po Interstate 15 smo prispeli v mesto Barstow, v okrožje San Bernardino, ki predstavlja polovico poti med Las Vegasom in Los Angelesom. Barstow je ime dobil po predsedniku železniške družbe *Santa Fe*, Williamu Barstowu Strongu, in tudi sicer podoba mesta še danes oblikuje železnica, v smislu cestnega prometa pa je tu sečišče cest Interstate 15 in 40, kjer se slednja tudi začne (Vir: *Wikipedia*).

Mesto angelov ob koncu poti

Napočil je dan, ko smo prispeli na cilj. Na ravnice in suho puščavsko pokrajino navajeni smo se razveselili spusta s 1300 m nadmorske višine proti oceanu – pričakala nas je pokrajina, zavita v oceanske meglice sredozemskega podnebja. S približevanjem Los Angelesu smo se vedno bolj zavedali razsežnosti tega drugega največjega mesta ZDA – s svojim zaledjem *Metropolitan Statistical Area* mesto namreč šteje preko 12,8 milijona prebivalcev, v svoji razširjeni velemestni regiji *Greater Los Angeles Area* pa šteje skoraj 17,8 milijonov prebivalcev. Ob teh številkah in njegovih predmestjih si je kar težko predstavljati, da segajo začetki Los Angelesa v leto 1771, ko so na tem območju španski menihi ustanovili misijon frančiškanskega reda *San Gabriel*, kar je predstavljalo izhodišče za poseljevanje regije (Vir: *Wikipedia*).

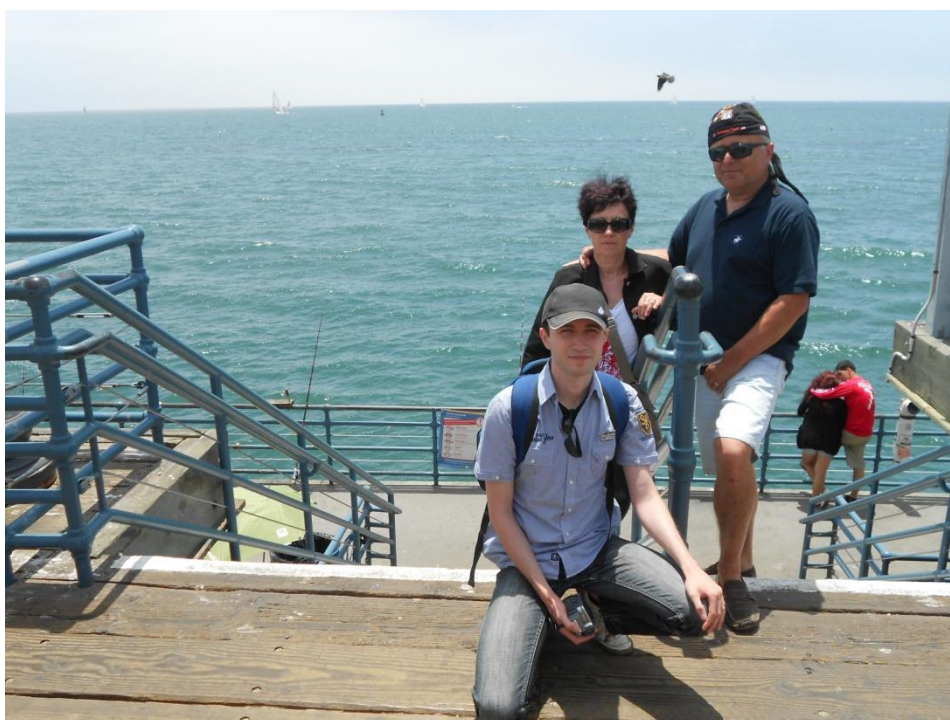

Spust proti oceanu je postajal vedno bolj zelen.

Špance je na oblasti zamenjala Mehika, ta pa je ozemlja današnje Kalifornije, kamor spada Los Angeles, predala Združenim državam Amerike leta 1848, ko so severno od Sacramenta našli zlato, kar je sprožilo zlato mrzlico – številni so prihajali na to območje zaradi iskanja zlata in Los Angeles je pridobil na veljavi, ko so tukajšnji trgovci kopačem začeli prodajati meso, sadje in zelenjavo. Od leta 1910 se je losangeleška četrt Hollywood skupaj s sosednjim Burbankom začela razvijati v filmsko metropolo, ko je filmske ustvarjalce iz New Yorka in Chicaga sem primamila predvsem ugodna klima; leta 1927 je nastal prvi zvočni film *The Jazz Singer*, kar je pomenilo začetek pomena L.A.-ja kot prestolnice filmske umetnosti (Vir: *Veliki splošni leksikon* in *Wikipedia*).

Naša pot nas je čez hollywoodsko četrt, mimo Graumanovega *Kitajskega gledališča* z zvezdami filmskih igralk in igralcev, mimo Beverly Hillsa in Bel Aira, pa prestižnega Rode Drivea pripeljala do pomola *Santa Monica Pier*, ki na tem mestu kot kraj zabave, številčnih filmskih prizorov in kot konec Route 66 stoji že več kot 100 let!

Ob koncu poti na pomolu Santa Monica Pier.

Pomol Santa Monica Pier s plaže.

Naša pot od obale (Velikih jezer) do obale (Pacifiškega oceana) je bila s tem pri koncu. Ob refleksiji nazaj lahko vidimo, da smo v našem 14-dnevnom potovanju čez severnoameriški kontinent dejansko spoznali vse, od naravnih raznolikosti do kulturno-umetniških spomenikov. Kultura, ki smo jo imeli možnost doživeti na naši poti, ni tako različna od naše, pravzaprav je stara celina v novejši dobi marsikaj prevzela in se v marsičem zgledovala od konglomerata svetov čez lužo! Po predaji motorja smo si misli urejali v mestu Santa Ana, od koder smo naslednje jutro odleteli nazaj proti domu. Splet naključij – letališče, iz katerega smo poleteli nazaj proti Benetkam, nosi ime John Wayne in ob tem si ne moremo pomagati, da si ne bi rekli: »Ja, divja in neukrotljiva Amerika prerij in puščave je John Wayne. Ampak tudi še mnogo več kot to!«

Let proti soncu, v smeri stare celine.

Pri sestavi potopisa sem se posluževal naslednjih virov:

- McClanahan, Jerry, 2008: **THE EZ66 GUIDE FOR TRAVELLERS**. Lake Arrowhead: National Historic Route 66 Federation.
- *Severna in Srednja Amerika, Veliki Antili*, 1991. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- *Veliki splošni leksikon: v osmih knjigah*, 1997–1998. Ljubljana: DZS.

- Internetni viri: *Wikipedia.com* in spletne strani obiskanih krajev.
- Reklamni material, naveden v besedilu.

Dodatek: prehranjevanje in nočitve.

Prvi dan: večerja Denny's, nočitev Howard Johnson (bližina Springfield Illinois)

Drugi dan: večerja Kentucky, nočitev Microtel Inn (Springfield Missouri)

Tretji dan: večerja Pizza Hut, nočitev Baymont Oklahoma City

Četrti dan: nočitev Travelodge Amarillo, večerja Texan

Peti dan: nočitev Super 8 motel Santa Fe, večerja Red Lobster

Šesti dan: nočitev Farmington Americas Best Value Inn

Sedmi dan: nočitev v Baymont Inn kot v Oklahomi – kraj Gallup.

Osmi in deveti dan: Flagstaff 2 noči zaporedoma: Howard Johnson, IHOP večerja

Deseti in enajsti dan: Circus Circus, Denny's (krompir, slanina, jajčka, pancakes, lumberjack)

Dvanajsti dan: Barstow

Trinajsti dan: Santa Ana, Outback Steakhouse

Zapisal:

Miha LUŽAR, avgust 2012